

Antopäivä

26.6.2018

Päätösnumero

18/0257/1

Diaarinumerot

01658/16/5109

01684/16/5109

01685/16/5109

Asia

Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1. Kalevi Sivén, Askola

2. Tiilään seudun kyläyhdistys ry, Askola

3. Hannu Heinonen sekä Päivi Heinosen kuolinpesä / Minna Heinonen ja Riikka Hyttinen, Askola, yhdessä

Luvan hakija

Destia Oy, Vantaa

Päätös, johon on haettu muutosta

Askolan rakennus- ja ympäristölautakunta 10.11.2016 (3.11.2016 § 63)

Rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt Destia Oy:lle ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan kallion louhintaan ja murskaukseen sekä puhtaiden maiden vastaanottoon kiinteistölle Fredsberg (18-410-9-28).

Toiminnalle ei ole myönnetty ympäristönsuojelulain 199 §:ssä tarkoitettua lupaa aloittaa toiminta ympäristölupapäätöksen mukaisesti muutoksenhausta huolimatta.

Päätöksessä on annettu seuraavat lupamääräykset:

1. Ennen toiminnan aloittamista ympäristönsuojeluviranomainen on kutsuttava riittävän ajoissa alkutarkastukseen, jossa käydään läpi tämän lupapäätöksen edellyttämät toimenpiteet. Toiminnan päätyttyä pidetään vastaavasti lopputarkastus. Toiminnanharjoittajan on sovittava alku- ja lopputarkastusajankohdista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

2. Häiriötilanteista, jotka saattavat lisätä toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja aiheuttaa merkittävää ympäristöhaittaa, on ilmoitettava viipymättä ympäristönsuojeluviranomaiselle.

3. Toiminnan pysyvistä tai pitkäaikaisesta lopettamisesta tai toiminnan olen-

naisesta muuttamisesta tai toiminnanharjoittajan vaihtumisesta on ilmoitettava viipymättä ympäristönsuojeluviranomaiselle.

4. Alueella saa välivarastoida tai hyödyntää muualta tuotavaa puhdasta maa-ainesta yhteensä enintään 49 900 t/a. Alueelle tuotavan maan puhtaus on varmistettava.

5. Melua aiheuttavien työvaiheiden aikarajat:

Murskaamista, poraamista, rikutusta tai räjäytyksiä ei saa tehdä viikonloppuisin eikä arkipyhinä, vaan:

- 1) murskaaminen on tehtävä arkipäivisin kello 7.00 ja 22.00 välisenä aikana;
- 2) poraaminen on tehtävä arkipäivisin kello 7.00 ja 21.00 välisenä aikana;
- 3) rikutus on tehtävä arkipäivisin kello 8.00 ja 18.00 välisenä aikana;
- 4) räjäytykset on tehtävä arkipäivisin kello 8.00 ja 18.00 välisenä aikana.

Kuormaamista ja kuljetuksia saa tehdä arkisin 6.00 ja 22.00 välisenä aikana.

6. Louhintaa, rikutusta, räjäytystyötä ja murskausta ei saa tehdä toukokuun 1. ja syyskuun 30. päivän välisenä aikana.

7. Toiminnasta aiheutuva melu ei saa ylittää vakituiseen asumiseen käytettävien kiinteistöjen piha-alueilla päiväohjearvoa (7.00 - 22.00) 55 dB (L_{Aeq}) ja yöohjearvoa (22.00 - 7.00) 50 dB. Loma-asuntojen piha-alueilla päiväohjearvo on 45 dB (L_{Aeq}) ja yöohjearvo 40 dB (L_{Aeq}). Luonnonsuojelualueilla melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB.

8. Alueen toimintajaksoista ja louhintaräjäytyksistä on tiedotettava lähimpiä asukkaita etukäteen.

9. Tärinästä ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa naapureille.

10. Toiminnasta aiheutuva pöly ei saa ylittää valtioneuvoston ilmanlaadusta antaman asetuksen (38/2011) raja-arvoja. Laitokselle johtavien teiden ja muun toimintaympäristön pölyntorjunnasta on huolehdittava tarvittaessa kastelemalla. Suolan käyttöä tulee välttää pölynsidonnassa. Pölynsidontaan käytettävän kasteluveden tulee olla laadultaan sellaista, ettei se aiheuta vaaraa lähialueiden kaivosvesien laadulle. Porauslaitteissa on käytettävä pölynkeräiminä esim. kangassuodattimia tai teholtaan vastaavaa tekniikkaa ja tarvittaessa pölyntorjuntaa on tehostettava koteloinnilla.

11. Kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

12. Räjäytysten ajankohdissa on huomioitava vallitseva tuulen suunta, jotta räjäytyksen aiheuttama pölypilvi ei leviä asutuksen suuntaan.

13. Laitoksen toiminnasta syntyvät vaaralliset jätteet tulee varastoida selkeästi

merkityissä astioissa tiiviillä pohjalla siten, etteivät ne aiheuta vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Vaaralliset jätteet on toimitettava asianmukaisesti käsiteltäväksi vähintään kerran vuodessa.

14. Työkoneiden säilytys-, huolto- ja tankkausalueilla sekä nestemäisten kemikaalien säilytysalueilla tulee maaperä ja pohjavesi suojata kemikaaleja läpäisemättömällä materiaalilla. Mahdollisesti kemikaaleja sisältävät pintavedet tulee johtaa hallitusti öljynerotuskaivojen kautta.

15. Toiminta on järjestettävä siten, ettei alue roskaannu. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen sekajätteestä ja toimitettava hyötykäyttöön. Vaarallisia jätteitä saa luovuttaa ainoastaan tähän toimintaan ympäristöluvan saaneelle toiminnanharjoittajalle.

16. Alueelta poisjohdettavat vedet on ohjattava selkeytysaltaan / altaiden kautta. Altaan on oltava rakenteeltaan sellainen, että se kokoaa mahdollisimman tehokkaasti alueen pintavedet eikä pitkäaikaista lätköitymistä tapahdu muualla alueella kuin altaassa. Poistovesien mukana alueelta ei saa poistua ympäristölle vahingollisia aineita. Tarvittaessa veden käsittelyä on tehostettava esim. öljynerottimin.

17. Pintavesiä tulee käyttää mahdollisimman tehokkaasti alueella hyödyksi esim. pölynsidonassa, jolloin alueelta poisjohdettavat vesimäärät jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

18. Melua tulee tarkkailla hakemuksen liitteenä 10 olevan melun tarkkailuohjelman mukaisesti.

19. Mittaustulokset on toimitettava sähköisesti ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten suorittamisesta ja näiden mittaustulosten perusteella ympäristönsuojeluviranomainen antaa tarvittaessa tehtyjen mittausten perusteella lisämääräyksiä melun vähentämistoimenpiteistä ja melutason uusintamittauksista.

20. Pintaveden laatua tulee tarkkailla selkeytysaltaasta, lähtevästä ojasta tai soistumasta vesitilanteesta riippuen. Ennen oton aloittamista hakijan tulee toimittaa tarkennettu pintavesien tarkkailusuunnitelma valvontaviranomaiselle. Ensimmäiset tarkkailunäytteet on otettava jo ennen toiminnan aloittamista.

Pintavesinäytteet on otettava vähintään kerran vuodessa. Pintavesinäytteistä on analysoitava vähintään sameus, pH, sähkönjohtavuus, KMnO₄ -luku, nitraatti NO₃, nitriitti NO₂, ammonium NH₄ ja mineraaliöljy.

21. Pohjaveden laatua tulee tarkkailla kiinteistön 18-410-9-11 rengaskaivosta. Ennen oton aloittamista hakijan tulee toimittaa pohjavesien tarkkailusuunnitelma valvontaviranomaiselle. Ensimmäiset tarkkailunäytteet on otettava jo ennen toiminnan aloittamista.

22. Tarkkailutulosten yhteenveto on toimitettava vuosittain tammikuun loppuun mennessä kunnan valvontaviranomaiselle (Askolan rakennus- ja ympä-

ristölautakunta) ja tarvittaessa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Ottamisen aikana valvontaviranomainen voi määrätä muutoksia tarkkailuvelvoitteisiin.

23. Toiminnanharjoittajan tulee pitää kirjaa louhitun ja murskatun kiviaineksen määristä ja työajoista, pölyntorjuntatoimenpiteistä, räjäytyksistä ja niissä käytetyistä räjähdysaineiden määristä, tarkkailutuloksista, toiminnasta syntyvistä jätteistä sekä poikkeuksellisista tilanteista. Kirjanpito tulee näyttää ympäristönsuojeluviranomaiselle pyydettyä. Valvontaviranomaiselle tulee toimittaa vuosittain raportti laitoksen toiminnasta.

24. Kaikki luvassa edellytetyt raportit ja selvitykset on toimitettava sähköisesti Askolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sähköpostiosoitteeseen ymparistonsuojelu@askola.fi

Ratkaisun perustelut

===

Luvan myöntämisen edellytykset

Rakennus- ja ympäristölautakunta katsoo, että toimittaessa tämän päätöksen mukaisesti kivenlouhimon ja murskauslaitoksen sekä muualta tuotavan puhtaana maa-aineksen vastaanotosta ei aiheudu terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityistä luonnonolosuhteiden huonontumista, veden hankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä kohtuutonta haittaa naapureille.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on päätöksessään huomionnut ympäristölupahakemuksen johdosta annetun Askolan terveydensuojeluviranomaisen lausunnon lupamääräyksissä ja huomionnut hakemuksesta jätetyt muistutukset ja mielipiteet.

Lupamääräysten perustelut

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa, ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa eikä eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Lupamääräyksiä annettaessa on ympäristönsuojelu lain 52 §:n mukaan otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, joilla toiminnan vaikutukset ilmenevät, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa tämä toiminta.

Toiminnasta aiheutuvaa melua on tarpeen rajoittaa, jotta toiminnasta ei aiheutuisi lähiseudun asukkaille kohtuutonta rasitusta tai terveyden haittaa. Melun ja sen leviämisen rajoittamiseksi on asetettu toiminta-aikarajoituksia.

Kesätauko toiminnalle on määrätty loma- ja vakitukselle asutukselle mahdollisesti aiheutuvan häiriön vähentämiseksi tärkeimpään virkistyskäyttö- ja lomaaikaan. Myös kauempana louhoksesta sijaitsevalle asutukselle aiheutuvia me-

luhaittoja pyritään vähentämään kesätauolla, vaikka melutasot alueella olisivatkin selvästi alle ohjearvojen. Melu aiheuttaa talvikautta enemmän viihtyvyyshaittaa kesäkaudella, jolloin oleskellaan enemmän ulkona ja asuinrakennusten ikkunat voivat olla auki. Alue on myös tärkeää ja hiljaista virkistysaluetta, joten toiminnan kesätauko mahdollistaa häiriöttömän luonnosta nauttimisen Vähäjärven lähialueilla tärkeimpänä loma- ja ulkoilukautena toukokuu – syyskuu.

Aikarajat melua aiheuttaville työvaiheille on annettu hakemuksen mukaisesti sekä VnA kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010) nojalla. Toiminta sijoittuu yli 500 m etäisyydelle melulle alttiista kohteista.

Valtioneuvoston päätöksessä melutason ohjearvoista on taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7-22) 45 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 40 dB. Asumiseen käytettävillä alueilla vastaavasti päiväohjearvona on korkeintaan 55 dB ja yöllä 50 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla sovelletaan tiukempia meluohjearvoja 45/40 dB. Laitoksen toiminnasta aiheutuvaa päiväaikaista melutasoa on rajoitettu kyseisen valtioneuvoston ohjeen mukaisesti.

Ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi on huolehdittava siitä, että louhinnasta, murskaamisesta ja työmaaliikenteestä aiheutuvat pölypäästöt pidetään mahdollisimman pieninä. Liiallinen pöly saattaa aiheuttaa naapurille kohtuutonta rasitusta, terveyshaittaa sekä ympäristön pilaantumista. Pölylle on asetettu raja-arvo valtioneuvoston ilmanlaadusta antamassa asetuksessa (38/2011). Asetuksessa ilman hiukkaspitoisuudelle (PM_{10}) asetettuja raja-arvoja ei saa ylittää. Määräyksiä on annettu toiminnan sijoittamisesta siten, että pölyn leviäminen voidaan minimoida sekä muista tarpeellisista pölyntorjuntatoimenpiteistä.

Maaperän, pohjaveden ja vesistöjen pilaantumisen ehkäisemiseksi on annettu määräyksiä alueella varastoitavista öljytuotteista ja polttoaineista sekä niiden käsittelystä, työkoneiden säilyttämisestä, huoltamisesta ja pesemisestä, jätehuollosta, sekä jätevesin ja pintavesien johtamisesta. Lisäksi on annettu määräyksiä onnettomuustilanteista.

Jätehuollon asianmukaisesta järjestämisestä on annettu määräyksiä myös jätelain nojalla. Jätteiden oikealla käsittelyllä varmistetaan, ettei jätteistä tai niiden varastoinnista aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, terveyshaittaa tai alueen roskaantumista.

Alueelta valuvan pintaveden laatua tulee tarkkailla, jotta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat muutokset voidaan havaita. Tarkkailua, raportointia ja kirjanpitoa koskevat määräykset ovat tarpeen valvonnan ja tarkkailun toteuttamiseksi.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. *Kalevi Sivén* on vaatinut muutosta päätökseen siten, että:

- kiinteistöt katselmoidaan ennen räjäytyksiä ja räjähdysten aiheuttamat vau-

riot rakennuksille selvitetään sekä määrätään vahingon korjaaja/kunnostaja ja arvioidaan kiinteistöjen arvonmenetys

- arvioidaan vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja liikenteen aiheuttaman tärinän vaikutukset rakennuksiin ja tammikujan puihin

- radon tutkitaan perusteellisesti kiinteästä kallioperästä mahdollisimman tuudenmukaisesti ja paikan päällä

Perusteluissaan valittaja vetoaa muun muassa naapuruussuhdelain 17 §:ään.

Räjähdyksestä tuleva tärinä, joka voi rikkoa esimerkiksi talojen perustuksia tai tiiliverhoilua, ei voi olla kohtuullista. Lupaehdoissa mainittiin kaivokortti. Vastaavanlainen pitää olla rakennuksesta. Raskas liikenne aiheuttaa tärinää maantiellä, joka kulkee osittain vain muutamien metrien etäisyydellä rakennuksista. Kiinteistöjen arvon aleneminen on täysin kohtuutonta.

Tie 1611 Askola - Juornaankylä on kapea, jyrkkämutkainen, heikkopohjainen, ilman piennarta ja kevyenliikenteen väylää oleva tie. Tiilään kylän kohdalla on niin sanottu tammikuja, jossa tammipuut ovat aivan ajoradan vieressä. Kuja on suojeltu ja rauhoitettu ja vain 5,3 metriä leveä. Liikenteen moninkertaistumisen ja raskaammaksi muuttumisen johdosta tammien juuristo ei kestä liikenteen aiheuttamaa tärinää.

Säteilyn tutkimustulos, joka alittaa 1 aktiivisuusindeksin arvon, on ihmeellinen. Jos louhos avataan, tulos olisi täysin toinen. Ennen kuin tämä mahdollisesti terveydelle vaarallinen toiminta aloitetaan - ja mahdollisesti säteilevää murskettä levitetään vielä rekoilla muuallekin laajemmille alueille - olisi säteilyvaikutukset luotettavasti selvitettävä.

2. *Tiilään seudun kyläyhdistys ry* on ensisijaisesti vaatinut, että Askolan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hylätään. Toissijaisesti yhdistys on vaatinut, että päätös kumotaan ja asia palautetaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle uutta käsittelyä varten.

Uudessa käsittelyssä hakijan on täydennettävä hakemustaan tärinäpäästöjen riskianalyysillä, vertailutiedoilla melupäästöjen luotettavuudesta, pölypäästöjen mallinnuksella sekä vertailutiedoilla pölymallinnuksen luotettavuudesta. Lisäksi Askolan kunnan tulee pyytää lausunto liikenneturvallisuudesta ELY-keskukselta ja Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta. Lisäksi toiminta-alueella on toimitettava katselmus.

Jos lupa kuitenkin myönnetään, tulee lupamääräyksiin lisätä kaksi kappaletta, joilla täsmennetään lupamääräysten noudattamista seuraavasti:

”Hakija toimii maa-ainesten ottamissuunnitelmansa ja ympäristölupahakemuksensa mukaisesti ja ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon seuraavat lupamääräykset. Porauksessa ja murskauksessa käytetään parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) mukaisia laitteita, ja toiminnassa noudatetaan parhaan käytännön periaatetta (BEP).

Mikäli Askolan kunnan samaan kohteeseen myöntämä maa-ainestenottolupapäätös on ristiriidassa tämän ympäristölupapäätöksen kanssa, on toiminnassa noudatettava tämän päätöksen lupamääräyksiä.”

Lupaan tulee lisätä määräys hulevesien selkeytysaltaan rakentamisesta, ja hulevesiä koskevaa suunnitelmaa on tarkistettava. Kiviaineksen radioaktiivisuusmääritys tulee tehdä porauksin. Hakemuksessa lohkollla 3 sijaitseva jyrkänne tulee rajata louhinta-alueen ulkopuolelle.

Lisäksi lupamääräyksiä 5, 8, 9, 10 ja 18 on muutettava seuraavasti:

- Lupamääräys 5: Toiminta-aikoja on muutettava siten, että päivittäinen toiminta-aika on kaikkien toimintojen osalta kello 7-18. Vähäjärven taajaman ulkopuolella olevalla virkistysalueella melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaisista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä mainittuihin ohjearvoihin.

- Lupamääräys 8: Myös melusta ja pölystä tulee tiedottaa ennakoon lähi-alueen asukkaille. Lisäksi toiminnanharjoittajan on ilmoitettava sellaisen asiantuntijan tiedot, joka pystyy vastaan valituksiin ja tiedusteluihin. Tiedotteessa on ilmoitettava myös rakennusten ja rakenteiden katselmusten ajankohta ja suoritustapa. Toiminnanharjoittajan on laadittava tiedotussuunnitelma ja esiteltävä se ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Tärinän kannalta vaativimmissa kohteissa tiedottaminen on aloitettava jo suunnitteluvaiheessa.

- Lupamääräys 9: Tärinälle on asetettava raja-arvot, joita valvotaan tärinämittauksin kiinteistöillä Heinola 18-410-1-14, Kivimäki 18-410-1-24, Susiraja 18-410-1-89, Purola 18-410-9-11, Metsänvartia 18-410-9-13, Vuorela 18-410-9-19, (nimetön) 18-410-9-23, Koivurinne 18-410-9-26, Tammilampi 18-410-9-27 ja Sihvola 18-410-1-80. Rakennusten katselmointitarve on määritettävä.

- Lupamääräys 10: Pölyntorjuntakeinona on mainittava myös asfaltointi.

- Lupamääräys 18: Loma-asuntoalue (Juornaankyläntie 153a, 153b ja 153c sekä Salojärventie 20 ja 26) tulee liittää meluntarkkailuohjelmaan ja ympäristömelunmittaus suoritettava sen osalta kiviainesten otto- ja murskaustoiminnan käynnistyessä.

Perusteluinaan yhdistys on muun muassa esittänyt, että lähialueen asukkaiden mielipiteitä ei luvasta päätettäessä ole riittävästi otettu huomioon. Lupa-anomuksen teksti ei laajasti ammattiterminologiaa sisältävänä täytä vaatimusta selkeästä ja ymmärrettävästä kielestä, joten asukkaiden osallistumismahdollisuuksien turvaamiseksi Askolan kunnan olisi pitänyt kiinnittää erityistä huomiota viestintään. Julkipanon lisäksi olisi pitänyt huomioida asukkaiden tietotarve näin merkittävässä hankkeessa esimerkiksi toimeenpanemalla ennen päätöksentekoa louhinta-alueella ja sen tieyhteyksiin liittyen katselmus. Louhinnasta ja murskaamisesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ei ole riittäväällä tavalla ennalta selvitetty.

Hakemuksessa ei kerrota mitään räjäytysten turvaetäisyydestä eikä sitä, minkä tyyppisiä räjähdysaineita tullaan käyttämään. Räjähdyttämistä aiheutuvat riskit olisi tullut selvittää.

Meluselvityksessä pitää olla vertailutietoja siitä, miten CadnaA-melulaskentaohjelmalla muissa vastaavissa louhinta- ja murskauskohteissa ennakkoon mallinnetut melutiedot ja toimintavaiheen aikana tehdyt melunmittaukset ovat korreloineet. Ohjelmaan on saatavana ilman päästölisäosa maa-ainestuotannossa syntyvän kivenmurskauspölyn leviämisen mallintamiseen. Pölyn leviäminen tulee mallintaa samaan tapaan kuin melu on mallinnettu ja esittää tulokset karttapohjalla. Lisäksi tulee esittää tiedot siitä, miten muissa vastaavissa louhintakohteissa ennakkoon mallinnetut melu- ja pölytiedot ja toimintavaiheen aikana tehdyt havainnot sekä mittaukset ovat korreloineet.

Tärinäpäästöjen luotettava arviointi on mahdollista vain riskianalyysin avulla. Lupaviranomaisen tulee myös asettaa raja-arvot, joita valvotaan tärinämittauksella sekä määrittää muun muassa rakennusten katselmointitarve.

Kyläyhdistyksen mukaan melulaskenta tulee tehdä käyttämällä eri tuulen suuntia. Tuulennopeutta 3 m/s pidetään pienenä, jos pyritään selvittämään melun leviämistä pahimmissa olosuhteissa. Lisäksi korkeuserokin huomioiden on käytetty tuulen nopeus "worst case" -arviointiin liian pieni. Valituksessa on esitetty laskelmia melutasoista eri etäisyyksillä, joiden perusteella saadaan mallinnuksesta eroavia tuloksia.

Meluselvityksessä on esitetty melutasot vain 45 dB alueelle asti. Melukäyrät tulee esittää alemmalle tasolle esimerkiksi 35 dB, jotta tutkimuksesta voi arvioida melun vaimenemisen tasolle, joka on hyväksyttävä loma-asumisessa, ei pelkästään lain sallimalle rajalle.

Lupahakemuksen melumallinnus pitäisi tehdä perusteellisemmin uudestaan. Erilaisia 'worst case' -analyyskejä tulee tehdä enemmän ja laskennan syöttötiedot tulee julkaista, jotta laskennat voidaan ajaa tarvittaessa uudestaan samalla ohjelmistolla, mutta riippumattomilla osapuolilla tai muilla ohjelmistoilla mutta vastaavilla parametreilla.

Melu lisääntyy myös maanteiden varsilla, jossa asuinrakennuksia sijaitsee lähimmillään alle 10 metrin etäisyydellä tiestä.

Liikenneturvallisuuteen liittyvät kysymykset olisi pitänyt selvittää ennen lupapäätöksen tekemistä. Päätöksessä ei ole otettu kantaa liikenteeseen ja liikennejärjestelyihin.

Louhinta-alue sijaitsee yhteisomistuksessa olevan kiinteistön Suoma 18-410-1-47 rajanaapurina. Lupahakemuksessa ei ole esitetty miten kulkuyhteys kiinteistölle tullaan järjestämään. Louhosalue on merkitty hakemuksessa rajoittamaan tilan välittömään läheisyyteen ja se katkaisee alueelle vievän metsäautotien.

Louhoshanke vaarantaa alueen luonnonkauneuden. Luontoselvitys on tehty väärään vuodenaikaan ja se on rajoittunut pienelle alueelle.

3. *Hannu Heinonen asiakumppaneineen* on ensisijaisesti vaatinut, että Askolan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja hakemus hylätään. Toissijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet, että päätös kumotaan ja asia palautetaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle uutta käsittelyä varten.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat muun muassa esittäneet, että lautakuntakäsittelyssä ei ole huomioitu kattavasti tehtyjä muistutuksia. Rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksessa varsinaisia jäseniä edusti useampi varajäsen. Epäselväksi jäi olivatko varajäsenet ehtineet riittävästi perehtyä käsiteltäviin moninaisiin asiakirjoihin.

Louhoksen kaikki vaikutukset ympäristöön ja Vähäjärven virkistysalueeseen tulee selvittää tarkemmin.

Melu- ja pölyhaittojen arviomittaus on tehty laskennallisesti, mutta se ei vastaa paikallisia olosuhteita. Vaaditaan tarkemmat selvitykset, jotta raja-arvot eivät ylity. Toimenpiteitä tulee vaatia melun ja pölyn estämiseksi. Meluselvityksessä tulee olla vertailutietoja siitä, miten melulaskentaohjelmalla muissa vastaavissa louhinta- ja murskauskohdeissa ennakkoon mallinnetut melutiedot ja toimintavaiheen aikana tehdyt melunmittaukset ovat korreloineet. Pölyn leviäminen tulee mallintaa ja esittää samaan tapaan kuin melu on mallinnettu.

Louhinta-alue sijaitsee samalla kallioalueella kuin kiinteistö Heinola 18-410-1-14 eikä tätä ole otettu huomioon tärinän vaikutuksen selvityksessä. Suunnitellulla louhinta- ja räjähdysainemäärillä vaikutukset eivät saa kohdistua rakennuksiin. Tarkkailu tulee asettaa tehtäväksi kiinteistön rakennuksiin kiinnitettävillä mittareilla, jotta todellinen vaikutus voidaan todentaa.

Kivilouhosalue kuuluu radioaktiiviseen alueeseen ja kiviaineksen radioaktiivisuus tulee tutkia laajemmin porauksilla. Louhinnan yhteydessä vapautuva radon ei saa levitä kaivoihin, ympäristöön ja vesistöön. Lisäksi tulee teettää liikenneselvitys.

Heinolan tilan raja on noin 100 m etäisyydellä kivilouhoksesta. Toiminta rajoittaa elinkeinon harjoittamista ja virkistyskäyttöä. Hakemuksessa ei mainita räjäytysten turvaetäisyyttä.

Tulevassa Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa kallioalue ja Vähäjärven ympäristö on merkintä MLY (Metsätalousvaltainen alue ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä). Vähäjärvi on ympäristöineen merkitty virkistysalueeksi. Ympäristö- ja luontoselvitys tulee teettää puolueettomalla asiantuntijalla (Ely-keskus).

Louhosalue rajoittuu yhteiseen kiinteistöön Suomaa 18-410-1-47. Ei ole selvitetty, miten talvitie yhteismaalle on järjestetty.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Askolan tekninen lautakunta on antanut vastineen.

Askolan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta on antanut lausunnon valituksista ja esittänyt, että valitukset hylätään.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on vastineenaan esittänyt muun muassa, että melumallinnusten tulokset vastaavat yleisesti hyvin mitaustuloksia. Mallinnuksessa on käytetty rikotuksen lähtömelutasona 115 dB ja

murskauksen lähtömelutasona 120 dB, kun selvityksissä useimmiten on käytetty arvoa 120 dB. Molempia lähtömelutasoja on kuitenkin käytetty muissa selvityksissä. Lupamääräyksiä voisi täydentää siten, että melumittausraportissa ilmoitetaan myös käytetyn laitteiston lähtömelutaso.

Laskennat on meluselvityksessä tehty 45 dB melutasoon asti, mikä on riittävä, kun vertailuarvoksi tulee loma-asuntojen 45 dB melutaso, eikä alhaisempien melutasojen tarkastelua sen enempää tarvita.

Kiviaineskuljetukset on suunniteltu kulkemaan noin 50 metrin etäisyydellä loma-asuinkiinteistön 18-410-9-11 eteläpuolelta. Lupamääräyksiä ei ole annettu tärinän osalta. Lupamääräyksiä tulisi antaa myös mahdollisten tärinävaikutusten seuraamiseksi. Ennen louhinnan aloittamista tulee kiinteistöllä tehdä katselmus rakennusten perustilan toteamiseksi, ja tarpeen mukaan seurata mahdollisesta tärinästä aiheutuvia vaurioita rakennuksissa.

Päätöksessä annetut lupamääräykset hulevesien käsittelystä sekä pinta- ja pohjaveden tarkkailusta ovat asianmukaiset ja riittävät.

Porvoon kaupungin terveydensuojelijaosto on antanut vastineen.

Destia Oy on vastineenaan muun muassa esittänyt, että melulaskentatilanteita on valittu kaksi siten, että ne kuvastavat eniten melua tuottavia tilanteita häiriintyvien kohteiden kannalta. Koska ottoalue on pinta-alaltaan pieni (3,4 ha) ja kaluston liikkumatila siten pieni, ei useampi mallinnettava tilanne toisi oleellista lisätietoa lupaharkinnan kannalta.

Meluselvityksen liitekartoista 1 ja 2 käy ilmi, että kaikki Juornaankyläntien ja Takametsäntien varren ja sen ulkopuoliset rakennukset ovat kartalla niin sanotulla valkoisella alueella, mikä tarkoittaa, että toiminnan aiheuttama päiväajan keskiäänitaso on alle 45 dB(A). Kaiken kaikkiaan enintään 45 dB(A) keskiäänitasolle altistuvia kohteita on kaksi, joista toinen on vakituinen asuinrakennus. Toiminnan alkuvaiheessa melu leviää ensi sijassa pohjoisen-koillisen suuntaan (meluselvityksen liite 1) ja toiminnan loppuvaiheessa (meluselvityksen liite 2) tasaisemmin eri ilmansuuntiin. Meluselvityksen kuvasta 7 voidaan todeta, että kun louhinta on riittävästi edennyt ja murskaus päästään tekemään louhoksen pohjatasolla, kallioseinämien suojassa, melun leviäminen ympäristöön on vähäistä.

Destia Oy noudattaa selvitysten teossa ympäristöhallinnon ohjeita ja yleisiä parhaaksi katsottuja käytäntöjä. *Destia Oy*:llä ei ole aihetta epäillä meluselvityksen luotettavuutta.

Laitteiston lähtömelutason mittaaminen ei ole oleellista melunhallinnan kannalta. Kivenmurskaus tehdään kaikissa tilanteissa tavanomaisella murskauskalustolla. Tavanomaisten murskauskalustosten lähtömelutasoista on tehty useita mittauksia ja vaihteluväli on tyypillisesti muutamia desibelejä. Murskauskaluston valinnalla ei siten voida vaikuttaa melun leviämiseen.

Kiinteistö RN:o 18-402-4-4-1 sijaitsee noin 1,3 kilometriä suunnittelualueesta kaakkoon. Meluselvityksen perusteella ei ole odotettavissa, että toiminnasta aiheutuva melu ylittäisi lupamääräyksellä 7 asetettuja melun raja-arvoja tällä

etäisyydellä.

Louhintatyö tullaan mitoittamaan siten, ettei siitä aiheudu vaaraa asutukselle tai ympäristölle. Fredsbergin kallioalueen louhinnassa katselmoitavaksi tulevat kiinteistöt 18-410-9-23 (nimetön, etäisyys louhinta-alueeseen 520 m), 18-410-9-11 Purola (etäisyys louhinta-alueeseen 530 m) ja 18-410-1-14 Heinola (etäisyys louhinta-alueeseen 560 m). Katselmusten yhteydessä lasketaan kullekin rakennukselle tärinän ohjearvo ja valitaan kohteet, joilla tärinää mitataan. Tärinän heilahdusnopeuden arvot (mm/s) ovat Destia Oy:n muilla louhosalueilla tehdyissä mittauksissa olleet tyypillisesti 1 - 5 mm/s, kun etäisyys louhintaan on noin 500 metriä. Laajemmalle katselmoinnille ei ole arvioitujen ympäristövaikutusten perusteella tarvetta.

Asutusta on lähimmillään noin 270 metrin etäisyydellä suunnittelualueen rajasta, kun taas varsinaiseen louhittavaan alueeseen nähden etäisyys asutukseen on lähimmillään noin 520 metriä. Tällöin myös suojaetäisyydeksi jää vähintään 500 metriä.

Lupamääräyksen 8 mukaan alueen toimintajaksoista ja louhintaräjäytyksistä tiedotetaan lähimpiä asukkaita etukäteen. Tiedottamisen tavoista ja laajuudesta voidaan sopia tarkemmin esimerkiksi Tiilään seudun kyläyhdistys ry:n kanssa.

Destia Oy:n muilla louhoksilla tehtyjen pölyn leviämismittausten perusteella louhinnasta tai murskauksesta ei aiheudu Valtioneuvoston asetuksen ilmanlaadusta (VNa 79/2017) ilmanlaadun raja-arvot ylittäviä pölypitoisuuksia 500 metrin etäisyydellä toiminta-alueesta. Kivenmurskauksesta aiheutuvat hiukaspitoisuudet (PM₁₀) laskevat alle raja-arvon 100 - 300 metrin etäisyydellä murskauslaitoksesta, riippuen muun muassa sääolosuhteista ja tuotettavan lajikkeen raakoosta.

Pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (401/2001) liitteen 3 mukaan radonin enimmäispitoisuuden laatusuositus yksittäisten talouksien talousvedelle (talousvesikaivo) on alle 1000 becquereliä litrassa (Bq/l). Destian teettämän tutkimuksen perusteella radonpitoisuus oli kaikissa alle 1000 metrin etäisyydellä sijaitsevilla kaivoissa alle 50 Bq/l, eli alle määritysrajan. Lisäksi Destia Oy täydensi ympäristölupahakemusta tutkimustuloksilla suunnitellun louhosalueen kiviaineksen radioaktiivisuudesta. Tutkimuksen teki Säteilyturvakeskus (STUK) suunnitelma-alueelta otetusta kiviaineyhteestä. Suunnitelma-alueen kiviaines ei tutkimuksen perusteella sisällä merkittäviä säteilyaltistusta aiheuttavia ainesosia, eikä kiviaineksen käytölle rakentamisessa ole sen puolesta rajoitteita.

Suunnittelualueella ei ole luokiteltu maisemallisesti arvokkaaksi. Lisäksi suunnittelualue ei erotu lähi- tai kaukomaisemakuvassa. Luontoselvityksen maastokäynti tehtiin 30.9.2015. Ajankohta on kasvukauden kannalta melko myöhäinen, mutta maastokäynnin ja muun olemassa olevan tiedon perusteella suunnittelualueelta ei löytynyt hankkeen mittakaavaan nähden sellaisia luontoarvoja, että selvitystä olisi ollut tarpeen täydentää. Suunnittelualue on tällä hetkellä metsätalouskäytössä.

Kalevi Sivén on antanut vastaselityksen.

Tiilään seudun kyläyhdistys ry. on vastaselityksensä muun muassa esittänyt, että lupa-aineisto on virheellisesti järjestetty, koska ympäristölupaa ja maa-ainelupaa on haettu yhteisellä hakemuksella, mikä ei vielä hakemuksen vireillepanoajankohtana ollut mahdollista. Kuulutus ja tiedottaminen on ollut puutteellista ja on ollut vaikea hahmottaa hakemuksen sisältö ja lupaprosessi. Eriksen kuultavien asianosaisten piiri on määritelty liian suppeasti. Ympäristöluvasta päätettäessä ei ole toimittu perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaisesti ja oikeus tulla kuulluksi sekä saada perusteltu päätös ei ole toteutunut.

Vastaselityksessä on lisäksi esitetty maa-ainelupamenettelyyn ja liikenneturvallisuuden liittyviä näkökohtia.

Hannu Heinonen asiakumppaneineen on ilmoittanut yhtyvän kyläyhdistyksen vastaselitykseen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valitukset.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 2 §:n 1 momentin mukaan tätä lakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Tätä lakia sovelletaan myös toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan päästöllä tarkoitetaan ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään. Saman momentin 2 kohdan mukaan ympäristön pilaantumisen tarkoitetaan sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa: a) terveyshaittaa; b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille; c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista; d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä; e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä; f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolo-velvollisuus).

Ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Lisäksi alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Ympäristönsuojelulain 44 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan toiminnan vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutus on julkaistava myös lupaviranomaisen internetsivuilla, jolloin kuulutus voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutus on annettava erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta; 6) olennaista heikennystä edellytyksiin harjoittaa saamelaisen kotiseutualueella perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria taikka olennaista heikennystä kolttien elinolosuhteisiin tai mahdollisuuksiin harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja kolttalaueella.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset: 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista; 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä; 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä; 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa; 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista; 6) muista toimita, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Ympäristönsuojelulain 124 §:n mukaan myöntäessään ympäristöluvan lupaviranomaisen on samalla, jollei 126 §:stä muuta johdu, määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattaviksi.

Ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n 1 momentin mukaan lupahakemuksesta on kuulutettava sen jälkeen kun asia on riittävän yksityiskohtaisesti selvitetty. Lupahakemusta koskevasta kuulutuksesta on käytävä ilmi ainakin: 1) asian luon-

ne; 2) hakijan yksilöinti- ja yhteystiedot; 3) kuvaus toiminnasta; 4) toiminnan sijoittamispaikka; 5) tiedot olennaisista päästöistä ja syntyvistä jätteistä; 6) tieto asian ratkaisevasta viranomaisesta ja siitä, keneltä asiasta saa lisätietoja; 7) tieto siitä, missä ja mihin ajankohtaan asti hakemusasiakirjat pidetään nähtävillä; 8) tieto muistutusten ja mielipiteiden jättämiseksi; 9) tieto mahdollisesta julkisesta kuulemistilaisuudesta; 10) tieto mahdollisista lupahakemuksen johdosta käytävistä Suomen ja muun Euroopan unionin jäsenvaltion välisistä neuvotteluista, jotka koskevat toiminnasta aiheutuvia valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia; 11) tieto siitä, sovelletaanko hankkeeseen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, värinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Hallintolain 38 §:n 1 momentin mukaan viranomaisn voi toimittaa katselmuksen, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi. Asianosaiselle on varattava tilaisuus olla läsnä katselmuksessa ja esittää mielipiteensä esille tulevista seikoista. Asian laadun niin vaatiessa katselmukseen on kutsuttava myös viranomaisn, jonka tehtäviin asianomaisen toiminnan valvonta lain mukaan kuuluu tai jonka asiantuntemusta tarvitaan asian ratkaisemiseksi. Katselmuksn on toimitettava aiheuttamatta kohtuutonta haittaa katselmuksen kohteelle tai sen haltijalle.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan pölylähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Saman pykälän 2 momentin mukaan kiven porauksessa syntyvän pölyn leviämistä on estettävä sijoittamalla porausvaunuihin pölynkeräyslaitteet tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Saman pykälän 3 momentin mukaan kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Samn asetuksen 4 §:n 4 momentin mukaan silloin, kun kivenmurskaamo sijoitetaan alle 500 metrin päähän asumiseen tai loma-asumiseen käytettävästä rakennuksesta tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevasta oleskeluun tarkoitettusta piha-alueesta tai muusta häiriöille alttiista kohteesta, on pölyn joutumista ympäristöön estettävä kastelemalla tai koteloimalla päästölähteet kattavasti ja tiiviisti taikka käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Varastokasat ja ajoneuvojen kuormat on tarvittaessa kasteltava ja pölyn leviäminen ajoneuvoista toiminta-alueen ulkopuolelle on estettävä.

Samn asetuksen 6 §:n 1 momentin mukaan melulähteet on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Raaka-ai-

ne-, pintamaa- ja tuotevarastokasat on pidettävä melun leviämisen estämisen kannalta riittävän korkeina ja ne on sijoitettava siten, että melun leviäminen melulle alttiisiin kohteisiin estyy.

Saman asetuksen 7 §:n mukaan toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB. Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei kuitenkaan sovelleta yöohjearvoja.

Saman pykälän 2 momentin mukaan loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Loma asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan kuitenkin soveltaa 1 momentissa mainittuja ohjearvoja. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

Saman päätöksen 4 §:n mukaan jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä 2 tai 3 §:ssä mainittuun ohjearvoon.

Asiassa saatu selvitys

Lupahakemus on tullut vireille 7.1.2016. Hakemuksen vireilläolosta on kuulutettu Askolan kunnan ilmoitustaululla 9.2. - 11.3.2016, kuulutus on julkaistu paikkakunnan Uusimaa-lehdessä ja tieto vireilläolosta on ollut Askolan kunnan Internet-sivuilla. Lisäksi 17 naapurille on lähetetty tiedoksiänto. Kiinteistön 18-410-1-47 kaikkia omistajia ei ole kuultu erillisellä tiedoksiäntöllä. Hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä internetissä osoitteessa www.julkipano.fi ja Askolan rakennus- ja ympäristönsuojeluosastolla. Asiakirjojen mukaan ympäristönsuojelusihteerille on tullut poikkeuksellisen paljon yhteydenottoja, hän on myös osallistunut muun muassa Facebook-keskusteluun.

Toiminta sijoittuu kiinteistölle Fredsberg 18-410-9-28. Kiinteistön kokonaispinta-ala on 255,3 ha. Suunnitelma-alueen pinta-ala on 13 ha, josta louhintaluokka-alue on noin 3,4 ha. Hakemuksen mukaan ottomäärä on 280 000 m³-ktr. Murskeita tuotetaan vuosittain keskimäärin 30 000 tonnia, maksimissaan 150 000 tonnia. Lisäksi alueella otetaan vuosittain vastaan enimmillään 10 000 tonnia rakentamisessa syntynyttä louhetta murskattavaksi sekä tarvittaessa puhdasta maa-ainesta maisemointia ja meluntorjuntaa varten.

Alue on maakuntakaavassa metsätalousvaltaista aluetta (M). Alueella ei ole asemakaavaa. Noin 500 metrin päässä alueesta on Vähäjärven ympäristö, joka on suosittu retkeilykohde ja maakuntakaavassa merkitty virkistysalueeksi. Itse Vähäjärvi sijaitsee noin 650 metrin päässä suunnittelualueesta. Lähin pohjave-

sialue on noin 2,5 kilometrin päässä suunnittelualueesta. Lähimmillään asutus on 270 metrin päässä suunnittelualueen rajasta, louhinta-alueeseen nähden matkaa on noin 520 metriä. Tiilään seudun kyläyhdistyksen valituksessa mainittu Juornaankyläntien ja Salojärventien loma-asutusalue sijaitsee noin kilometrin päässä suunnitelma-alueesta.

Louhinnassa käytetään hydraulisia poravaunuja, jotka on varustettu pölynkeräyslaitteistolla. Yhdellä räjäytyksellä irrotetaan keskimäärin 10 000 - 14 000 m^3 kalliota. Käytettävä räjähdysainemäärä on noin 0,5 - 1 kg/m^3 ktr. Keskimääräiseen vuotuiseseen ottomäärään suhteutettuna räjäytyksiä tehdään vuosittain 2 - 3 kpl. Mikäli räjäytyksissä syntyy tilavuudeltaan yli 1 m^3 :n kappaleita, ne rikotetaan ennen murskausta. Murskaus tapahtuu siirrettävällä murskauslaitteistolla urakoina, joiden kesto on 2 - 10 viikkoa, keskimääräisenä tuotantovuonna murskausaika on noin 3 viikkoa. Murskauslaitos koostuu esi-, väli- ja jälkimurskaimesta.

Hakemuksen mukaan kuljetukset tehdään kuorma-autoilla noin 300 m pitkän uuden rakennettavan tieyhteyden kautta, joka yhtyy olemassa olevalle Tammi-kujalle. Kuljetuksien määrä vaihtelee rakennushankkeiden ja murskeen menekin mukaan, aktiivisina aikoina arvioidaan olevan 20 - 30 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Hakemuksen mukaan pölypäästöjä ilmaan syntyy murskausprosessin eri vaiheissa ja jonkin verran murskeen siirrossa (kuormaaminen, kuljetukset) ja seulonnassa. Pölyn leviämistä estetään kastelemalla käsiteltävä materiaali ja koteloimalla laitoksen kuljettimet. Lisäksi putoamiskorkeudet pidetään mahdollisimman pieninä. Alueen maapohjan pölyäminen estetään tarvittaessa kastelemalla tai suolaamalla.

Melua on mallinnettu ottotoiminnan alku- ja loppuvaiheen tilanteissa (Destia Oy, 30.11.2015). Melulähteinä huomioon otettiin poraus, rikotus, murskauslaitos, kuormaaminen ja kuljetus. Porauksen ja murskauksen on katsottu olevan toiminnassa koko toiminta-ajan, rikotusta 50 % toiminta-ajasta ja kuormausta 75 % toiminta-ajasta. Kuljetus on jaettu tasaisesti klo 6 - 22 väliselle ajalle. Impulssikorjaus on tehty rikotuksen laskentatulokseen. Tulosten perusteella alkuvaiheessa päiväohjearvojen ylitystä ei tapahdu lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Loppuvaiheessa vakituksille asunnoille asetettua päiväohjearvoa 55 dB ei ylitetä. Yhdellä lomarakennuksella ohjearvo 45 dB ylittyy 1 dB ottamisalueen puoleisella osalla tonttia.

Hakemuksen mukaan räjäytykset aiheuttavat tärinää hetkellisesti alueen lähiympäristöön. Tärinän vaikutusalue ja rakennuskohtainen tärinän ohjearvo voidaan laskennallisesti arvioida louhinnan suunnitteluvaiheessa. Vastineessaan Destia Oyj tarkentaa, että katselmoiminnin ja ohjearvojen laskennan kohteena on kolme kiinteistöä, joiden etäisyys louhinta-alueelta on 520 - 560 m. Räjäytykset suoritetaan louhinnassa yleisesti käytettävillä räjähdysaineilla, jotka soveltuvat avolouhintaan ja joiden ympäristövaikutukset tunnetaan.

Kalliomurskeen radioaktiivisuutta on mitattu Säteilyturvakeskukseen (STUK) toimitetusta näytteestä (STUK tulosseloste, 5.7.2016). Mittauksessa on huomioitu radium, torium, kalium ja cesium. Mittaustulosten perusteella on laskettu murskeen aktiivisuusindeksit, joiden avulla arvioidaan materiaalin soveltu-

vuotta rakentamiseen (Säteilyturvakeskuksen ohje rakennusmateriaalien ja tuhkan radioaktiivisuudesta, ST 12.2 / 17.12.2010). Jos aktiivisuusarvo on 1 tai pienempi, materiaalille ei aseteta radioaktiivisuuden vuoksi käyttörajoituksia. Saadun tuloksen perusteella talonrakennustuotantoon käytettävien materiaalien aktiivisuusindeksi I_1 on $0,49 \pm 0,07$, katujen, teiden ja vastaavien rakentamiseen käytettävien materiaalien aktiivisuusindeksi I_2 on $0,21 \pm 0,07$, läjitettävien sekä maantäyttöön ja maisemarakentamiseen käytettävien materiaalien aktiivisuusindeksi I_3 on $0,08 \pm 0,01$ ja tuhkan käsittelyn aktiivisuusindeksi I_4 on $0,04 \pm 0,01$.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY) on tehnyt Askolan Tiilään kaivovesiselvityksen (tulokset 27.6.2017, raportti päivätty 7.7.2016). Selvityksessä oli mukana 10 kiinteistöä, joista neljällä oli rengaskaivo ja yhdellä porakaivo. Yhtä kiinteistön omistajaa ei tavoitettu. Osoitteessa Takametsäntie 24 b sijaitsevaa loma-asuntoa lukuun ottamatta kaikki selvitetty kiinteistöt on liitetty vesijohtoon. 5 kaivoa käytiin tarkastamassa paikan päällä, kaivoista tehtiin kaivokortit ja vesistä otettiin näytteet. Tulosten perusteella neljä rengaskaivoa ei täyttänyt juomavesiasetuksen mikrobiologisia laatuvaatimuksia, porakaivossa oli laatuvaatimukset ylittävä fluoridipitoisuus ja laatusuosituksen ylittävä kloridipitoisuus. Radonia ei havaittu tutkituissa näytteissä.

Suunnittelualueen luontoarvojen perusselvityksen 2015 (Suomen Luontotieto Oy 34/2015) mukaan alueella ei ole luonnonsuojelulain eikä vesilain mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä tai kohteita. Tutkimusalueella on metsälain 10 §:n määritelmät täyttävä erityisen tärkeä elinympäristö (jyrkänne). Alueen metsää on hoidettu talousmetsänä eikä alueella on vanhan metsän kuvioita tai erityisen vanhaa puustoa. Suunnittelualueella ei ole perinnemaisemia tai perinnebiotooppeja, alueelta ei myöskään löytynyt uhanalaista putkilokasvilajistoa tai liito-oravia. Pienvesien puuttuminen estää viitasammakoiden sekä uhanalaisen sudenkorentolajiston esiintymisen alueella. Lintudirektiivin I lintulajeista havaittiin pyypariskunta sekä palokärjen ruokailujälkiä. Alueella ei ole lepakoitten pesimäpaikoiksi sopivia rakennuksia eikä talvehtimispaikoiksi sopivia louhikoita tai ihmisen rakennelmia.

Oikeudellinen arviointi

Ympäristölupaan kuulumattomat asiat

Liikenne yleisellä tiellä, liikenneturvallisuus ja yksityistien käyttö sekä räjäytyksiin liittyvät turvallisuuskysymykset kuten turvaetäisyyden määrittäminen eivät ole ympäristönsuojelulain tarkoittamia päästöjä tai pilaantumista, minkä vuoksi näihin asioihin liittyviä vaatimuksia ei voida ratkaista tämän asian yhteydessä. Maa-aineslupaan liittyvät vaatimukset ja väitteet, kuten jyrkänteen rajaaminen ottoalueen ulkopuolelle, eivät myöskään kuulu tämän asian yhteydessä ratkaistaviin asioihin.

Koska ympäristönsuojelulain 124 §:n mukaan ympäristölupa-asian yhteydessä voidaan määrätä korvauksista vain silloin, kun korvaukset liittyvät vesistön pilaantumiseen, ei tärinästä aiheutuvien vahinkojen tai haittojen korvaamista tai korjaamista käsitellä tämän asian yhteydessä.

Menettely lupaviranomaisessa

Laillista estettä ei ole sille, että ympäristölupahakemus ja maa-aineslupahakemus pannaan vireille yhteisellä asiakirjalla. Näin ollen rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöstä ei ole syytä kumota tällä perusteella.

Asiassa saadun selvityksen perusteella ympäristölupahakemuksesta on tiedotettu ympäristönsuojelulain edellyttämällä tavalla lukuun ottamatta, että kiinteistön 18-410-1-47 kaikkia omistajia ei ole kuultu erillisellä tiedoksiannolla ja että ympäristölupahakemusta koskevassa kuulutuksessa ei ole ollut mainintaa päästöistä. Kiinteistön 18-410-1-47 omistajille olisi erikseen tullut varata tilaisuus tulla kuulluksi. Kiinteistön omistaa osaksi Hannu Heinonen asiakumppaneineen, jotka ovat valittaneet ympäristölupahakemuksesta hallinto-oikeuteen ja myös tehneet muistutuksen ympäristölupahakemuksen johdosta. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon, että kyse on asumattomasta metsäpalstasta, ei rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöstä ole syytä tämän vuoksi kumota. Tieto päästöistä olisi tullut sisältyä kuulutukseen ympäristönsuojeluasetuksen 11 §:n mukaan. Mainitulla seikalla ei kuitenkaan ole ollut käytännön merkitystä lupaharkinnan kannalta. Hakemus on ollut kokonaisuudessaan nähtävillä verkossa, joten siihen on päässyt tutustumaan tavallista helpommin. Nämä seikat huomioon ottaen rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöstä ei ole syytä tämän vuoksi kumota.

Ammattiterminologian käyttöä ympäristölupahakemuksen yhteydessä ei voida pitää hyvän hallinnon vaatimuksen tai sovellettavan lainsäädännön vastaisena eikä kunnalla ole oikeutta kirjoittaa hakemusta uudelleen.

Katselmuksen toimittaminen on hallintolain 38 §:n sanamuodon mukaan viranomaisen harkintavaltaan kuuluva asia. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon asiassa annettu kirjallinen selvitys, ei katselmuksen toimittamista jättämistä voida pitää sellaisena menettelyvirheenä, jonka johdosta rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös olisi kumottava.

Kaavoitus

Ottoalue on voimassa olevassa maakuntakaavassa merkitty M-alueeksi, joilla louhinta- ja murskaustoiminta on oikeuskäytännössä hyväksytty. Vasta valmis-teilla oleva maakuntakaava ei estä ympäristöluvan myöntämistä.

Melu

Melumallinnus on tehty yleisesti käytössä olevalla CadnaA mallinnusohjelmalla, joka kokemusten mukaan kuvaa hyvin todellista tilannetta. Mallinnuksella lasketaan melun leviämistä melulähteestä kaikkiin suuntiin tilanteessa, jossa melun leviäminen on otollisinta (niin sanottu worst case). Todellisuudessa melu leviää mallinnuksen mukaisesti vain tuulen alapuolelle, muualla äänen voimakkuus on mallinnustulosta pienempi tuulen suunnasta johtuen. Valittajien vaatima worst case-tilanteiden mallintaminen on näin ollen tehty eikä yksittäisten tuulensuuntien mallintaminen erikseen muuta laskentatulosta.

Melumallinnuksen tulokset ja lupamääräys 7 huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että laskenta ja tulosten esittäminen kartalla 45 dB rajaasti on riittävä. Vertailutietoja ei ympäristölupakäytännössä ole yleensä edellytetty eikä

tässä asiassa ole ilmennyt mitään syytä edellyttää niitä. Ottaen huomioon etäisyys louhinta-alueeseen ja että meluavin toiminta on kokonaan kielletty 1.5. - 30.9., ei loma-asutusalueen kohdalla ole tarpeen määrätä melumittausten suorittamista.

Meluselvityksen perusteella ja ottaen huomioon melulle asetetut raja-arvot sekä se, että räjäytysten ja rikotuksen osalta toiminta on jo määrätty päättyämään kello 18 ja että toiminta kuormausta ja kuljetusta lukuun ottamatta kokonaan kielletty 1.5.-30.9., ei ympäristöluvassa toiminnalle asetettuja aikarajoituksia ole tarpeen kiristää.

Pöly

Murskaamoiden aiheuttama pöly koostuu pääosin karkeista hiukkasista, jotka kulkeutuvat lyhyitä matkoja ja laskeutuvat toiminta-alueelle. Hakemuksen mukaan etäisyyttä lähimpiään häiriintyvään kohteeseen on matkaa 520 metriä. Etäisyys ja toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen pölyhaitoista esitetty selvitys on riittävää. Pölyntorjuntaa koskevat lupamääräykset ovat niin ikään riittävät.

Hulevedet

Hulevesien selkeytysaltaasta on määrätty lupamääräyksessä 16 ja niiden tarkkailusta lupamääräyksessä 20. Asiassa ei ole ilmennyt perusteita antaa lisämääräyksiä hulevesien käsittelystä.

Radon ja radioaktiivisuus

Radioaktiivisuuden on tutkinut säteilyturvakeskus, joka valvoo säteily- ja ydinturvallisuutta Suomessa. Näin ollen kiviaineksen säteilyn mittaustapaa ja tulosta voidaan pitää luotettavana. Radonista ei selvitysten mukaan aiheudu ympäristö- tai terveyshaittaa.

Tärinä

Vastineessaan Destia Oy on ilmoittanut, että käytännössä noin 500 metrin etäisyydellä olevat rakennukset katselmoidaan, kauempana olevien kohteiden katselmustarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Destia Oy on esittänyt katselmointia kolmeen kohteeseen, eli kiinteistöille numero 18-410-9-23, 18-410-9-11 ja 18-410-1-14, jotka ovat louhinta-alueen lähimmät asuinkiinteistöt ja sijaitsevat noin 520 - 560 metrin päässä louhinta-alueesta. Koska Destia Oy on jo sitoutunut lähimpien kiinteistöjen katselmointiin eikä asiassa saadun selvityksen perusteella ole ilmennyt syytä määrätä, että kauempanakin sijaitsevia kiinteistöjä on katselmoitava, ei katselmoinnista tai tärinästä ole tarpeen antaa lisämääräyksiä.

Luontoselvitys

Asiassa ei ole ilmennyt perusteita pitää luontoselvitystä sillä tavoin puutteellisenä, että lupaharkintaa ei olisi voitu luotettavasti tehdä. Rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöstä ei siten ole syytä kumota tai muuttaa luontoselvitykseen liittyvillä perusteilla.

Muut vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on noudatettava sekä ympäristö- että maa-ainelupapäätöstä ja se on lisäksi sidottu lupahakemuksissa esittämiinsä toimintatapoihin. Eri lainsäädännöstä johtuen päätöksissä voi olla erilaisia ja toisia täydentäviä määräyksiä. Sikäli kun päätökset sisältävät ristiriitaisia määräyksiä, on toiminnanharjoittajan noudatettava tiukempaa määräystä. BAT ja BEP -määritelmiä ei ole julkaistu louhinta- ja murskaustoiminnalle.

Yhteenvedo

Edellä esitetyn perusteella hallinto-oikeus katsoo, että ympäristölupahakemuksen ja -päätöksen mukaan toimittaessa toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä kiellettyjä vaikutuksia. Rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöstä ei tämän vuoksi ole valituskirjelmissä ja vastaselityksessä esitetyillä syytä kumota tai muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksestä ilmoittaminen

Askolan kunnanhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kunnan ilmoitustaululla/yleisessä tietoverkossa.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Hannu Heinosen on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksestä yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (hallintolainkäyttölaki 55 § 2 mom, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §)

Muutoksenhaku

Ympäristönsuojelulain 190 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 26.7.2018.

Valitusosoitus on liitteenä HallJp (01.18).

Diaarinumerot

01658/16/5109

01684/16/5109

01685/16/5109

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Sinikka Kangasmaa ja Patrick Sahlström sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Pirjo-Liisa Saloranta ja Saara Juopperi. Asian on esitellyt Saara Juopperi.

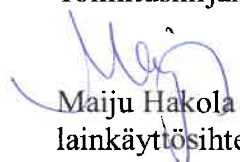
Sinikka Kangasmaa

Pirjo-Liisa Saloranta

Patrick Sahlström

Saara Juopperi

Toimituskirjan antaja:

Maiju Hakola
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot

01658/16/5109

01684/16/5109

01685/16/5109

Jakelu

Päätös ja maksu

Kalevi Sivén, oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Tiilään seudun kyläyhdistys ry, oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Hannu Heinonen ym., oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Destia Oy

Askolan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta

Porvoon kaupungin terveydensuojelijaosto/
Askolan kunnan terveydensuojeluviranomainen

Askolan kunnanhallitus

Askolan kunnan tekninen lautakunta

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmiä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15